ئاياللار ئازادلىق ھەرىكىتى

ئېنىقلىما:

«ئايالларنى ئازاد قىلىش ھەرىكىتى» سېكولارىزمنى ياقلاپ ماخىدىغان ھەرىكەت بولۇپ، دەسلەپتە مىسىردا مەيدانغا كەلگەن، كېيىن ئەرەب، ئىسلام ئەللىرىگە تارقالغان. بۇ ھەرىكەت ئايالларنى ئىسلامىي ئەدەب ـ ئەخلاق، بولۇپمۇ ھىجابقا ئوخشىغان شەرئىي ئەھكاملاردىن چىقىشقا، تالاقنى چۇشەپ قويۇشقا، كۆپ خوتۇنلۇق تۈزۈمىنى چەكلەشكە، مىراستىكى باراۋەرلىككە، بارلىق ئىشلاردا غەرب ئاياللىرىنى دوراشقا ... چاقىرىدۇ. چاقىرىقنى غەرب دۇنياسىدىكى جەمئىيەت ۋە ئاياللار بىرلىكلىرى ئارقىلىق تارقىتىدۇ.

قورۇلۇشى ۋە ئاساسلىق كىشلىرى:

◈ بۇ ھەرىكەت «ئاياللار بىرلىگى» نامى بىلەن ئاتىلىدىغان جەمئىيەت ئارقىلىق مۇنتىزىم شەكىلدە ئايالларنى ئازاد قىلىشقا چاقىرىشقا تەرەققى قىلىشتىن ئىلگىرى ئۇ پىكىر ۋە نەزىرىيە جەھەتتىن قورۇلغان ئىدى... ئۇلار ئۈچ پارچە كىتاب ۋە مىسىردا نەشىر قىلىنىدىغان بىر ژۇرنال ئارقىلىق ئوتتۇرىغا چىققان:

ـ خىرىستىيان دىنىغا مەنسۇپ، مەرقەس فەھمىي ئەلمەھامىي تەرىپىدىن يېزىلغان «شەرقتىكى ئايال» ناملىق كىتاب. بۇ كىتابتا ھىجابنى ئەمەلدىن قالدۇرۇش، يات ئەر ـ ئايالларنىڭ ئارىلىشىشىنى مەسىلە يوق، دەپ قاراش، تالاقنى چۇشەپ قويۇش، بىردىن ئارتۇق خوتۇن ئېلىشنى چەكلەش، مۇسۇلمان ئاياللار بىلەن خىرىستىيانلارنىڭ ئۆيلىنىشى ئۈچۈن توسالغۇنىڭ يوقلىقى قاتارلىقلارغا چاقىرغان.

ـ قاسىم ئەمىين تەرىپىدىن يېزىلغان «ئايالار ئازادلىقى» ناملىق كىتاب. بۇ كىتاب 1899 ـ يىلى شەيخ مۇھەممەد ئەبدۇھ، سەئد زەغلۇل ۋە ئەھمەد لۇتفىي سەييىد قاتارلىقلارنىڭ ياردىمى بىلەن نەشىر قىلىنغان. بۇ كىتابتا ئاياللار ئارىسىدا ئومۇملاشقان ھىجابنىڭ ئىسلام بىلەن ئالاقىسى يوقلىقى ئىلگىرى سۈرۈلگەن ۋە يالىڭاچلىققا چاقىرىشنىڭ دىنغا قارشى چىقىش بولمايدىغانلىقى ئوتتۇرىغا قويۇلغان.

www.munber.org

- يەنە قاسىم ئەمىن تەرىپىدىن يېزىلغان «يېڭى ئاياللار» ناملىق كىتاب. بۇ كىتاب 1900 - يىلى نەشىر قىلىنغان بولۇپ، بىرىنچى كىتابتىكى پىكىرلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان، پىكىر ۋە قاراشلىرىنى كۈچلەندۈرۈش ئۈچۈن غەربلىكلەرنىڭ قاراشلىرىنى دەلىل قىلىپ كەلتۈرگەن.

- «السفور» (ئېچىلىش) ژۇرنىلى. بۇ ژۇرنال بىرىنچى دۇنيا ئۇرۇشى مەزگىلىدە ئاياللارنىڭ يالىڭاچلىنىشىنى ھىمايە قىلىدىغان كىشىلەر تەرىپىدىن نەشىر قىلىنغان بولۇپ، كۈچىنى يالىڭاچلىنىش ۋە يات ئەر - ئاياللارنىڭ ئۆز - ئارا ئارىلىششى مەسىلىرىگە مەركەزلەشتۈرگەن.

◈ مىسىر ئاياللىرىنىڭ ئېچىلىشىنى يۇقىرىدا بايان قىلىندى. 1919 - يىلىدىكى ئىنقىلابقا ئەلى شەئراۋىينىڭ ئايالى ھۇدا شەئراۋىي رەھبەرلىكىدە ئاياللارمۇ قاتناشقان. 1919 - يىلى 20 - مارت كۈنى ئەتتىگەندە ئېلىپ بارغان نامايىشى ئارقىلىق سىياسىي ھەرىكەتلىرىنى باشلىغان.

◈ ئېچىلىشنىڭ تۇنجى باسقۇچى سەئد زەغلۇلنىڭ نۇتقىنى ئاڭلاش ئۈچۈن كەلگەن ئاياللارنىڭ يۈزلىرىگە تارتىۋالغان ھىجابلىرىنى چىقىرىپ تاشلىشقا چاقىرغان ۋاقتىدىن باشلانغان. سەئد زەغلۇل ھۇدا شەئراۋىي ئىسمى بىلەن شۆھرەت قازانغان مىسىر ئاياللار ئۇيۇشمىسىنىڭ قۇرغۇچىسى نۇرۇلھۇدا مۇھەممەد سۇلتاننىڭ يۈزىدىن ھىجابىنى تارتىپ ئېلىۋەتكەن. بۇ ۋەقە زەغلۇل سۈرگۈندىن قايتىپ كەلگەندىن كېيىن ئىسكەندەرىييەدە ئۇنى كۈتۈۋېلىش ئۈچۈن ئۆتكۈزۈلگەن پائالىيەت جەريانىدا يۈز بەرگەن. باشقا ئاياللار بۇنىڭغا ئەگىشىپ ھىجابلىرىنى ئېلىپ تاشلاشقا باشلىغان.

◈ ئاياللار ئۇيۇشمىسى 1924 - يىلى ئاپرېل ئېيىدا، يەنى ئۇنىڭ قۇرغۇچىسى ھۇدا شەئراۋىينىڭ 1923 - يىلى رومادا چاقىرىلغان خەلقئارا ئاياللار ئۇيۇشمىسى قورۇلتىيىغا قاتنىشىپ قايتىپ كەلگەندىن كېيىن تەسىس قىلىنغان. ئەنگلىيە ۋە ئامېرىكا قوشما شىتاتلىرى قورۇلتاينىڭ ئېچىلىشىنى قىزغىن قوللىغان، ھەتتا ئامېرىكا پىرىزىدېنتى روزۋېلتنىڭ ئايالى قورۇلتاينى قوللاپ تېلگىراما يوللىغان.

ئاياللارنى ئازاد قىلىش ھەرىكىتىنىڭ كۆزگە كۆرۈنگەن كىشىلىرى:

◈ شەيخ مۇھەممەد ئەبدۇھ: «ئاياللار ئازادلىقى» ناملىق كىتابنىڭ پىكىرلىرى شەيخ مۇھەممەد ئەبدۇھنىڭ پىكىر باغچىسىدا ئۆسۈپ يېتىلگەن. شەيخنىڭ ئاياللار ھوقۇقى توغرىسىدىكى پىكىرلىرى «مىسىر رىئاللىقلىرى» ناملىق ماقالىلىرىدا ئوتتۇرا قويغان قاراشلىرى ۋە ئاياللارغا مۇناسىۋەتلىك ھۆكۈملەرگە ئائىت ئايەتلەرنىڭ تەپسىرىدە توختالغان مەسىلىلىرى ئۇ كىتابتىكى پىكىرلەر بىلەن ئوخشاش يەردىن چىقىدۇ. (تەپسىلاتى ئۈچۈن د.سەييىد ئەھمەد تەرىپىدىن يېزىلغان «مۇسۇلمان ئاياللارغا قىلىنغان سۇيىقەست» ناملىق كىتابنىڭ 63 ۋە ئۇنىڭدىن كېيىنكى بەتلىرىگە ۋە ۋاپا نەشرىياتى 1985 - يىلى نەشىر قىلىنغان، د.مۇھەممەد ئەھمەد ئىبنى ئىسمائىل ئەلمەقدەم تەرىپىدىن

www.munber.org

يېزىلغان «ھىجابنىڭ قايتىپ كېلىشى» ناملىق كىتابنىڭ بىرىنچى قىسمىغا قاراڭ.)

◈ سەئد زەغلۇل: مىسىردىكى ۋەكىل پارتىيىسىنىڭ داھىسى بولۇپ، قاسىم ئەمىيننىڭ كىتابلىرىنى ئوتتۇرىغا چىقىرىشقا ياردەم بەرگەن ۋە ئۇنى بۇ ساھەدە رىغبەتلەندۈرۈپ كەلگەن.

◈ لۇتفىي سەييىد ئەھمەد: بۇ كىشىگە «دەۋرىنىڭ ئۇستازى» دەپ نام بېرىلگەن. ئۇ مىسىرنىڭ ئۆز دەۋرىدىكى ئۇممەت پارتىيىسىنىڭ «ئەلجەرىيدە» ناملىق گېزىتىنىڭ سەھىپىلىرىدە ئاياللارنى ئازاد قىلىش ھەرىكىتىنى تەشۋىق قىلاتتى.

◈ سەفىييە زەغلۇل: سەئد زەغلۇلنىڭ ئايالى ۋە مىسىر تارىخىدىكى ئىنگىلىزلارنىڭ ئەڭ مەشھۇر دوستى، ئۆز دەۋرىدىكى مىسىرنىڭ باش مىنىستىرى مۇستەفا فەھمىي پاشانىڭ قىزى.

◈ ھۇدا شەئراۋىي: ئىنگىلىز مۇستەملىكىچىلىرىنىڭ پايتەختتىكە باستۇرۇپ كىرىشىدە ئۇلارغا ھەمرا بولغان مۇھەممەد سۇلتان پاشانىڭ قىزى، ئۇممەت (ھازىرقى ۋەكىل) پارتىيىسى ئەزالىرىنىڭ بىرى، ئاياللارنىڭ ئېچىلىپ يۈرۈشى ھەرىكىتى تەرەپدارى ئەلى شەئراۋىي پاشانىڭ ئايالى.

◈ سىيزا نەبراۋىي (ئەسلى ئىسمى زەينەپ مۇھەممەد مۇراد): ھۇدا شەئراۋىينىڭ دۆلەت ئىچى ۋە خەلقئارا قۇرۇلتايلاردىكى دوستى. بۇ ئىككىسى غەربتىن قايتىپ كەلگەندىن كېيىن، يەنى 1923 - يىلى رومادا چاقىرىلغان خەلقئارا ئاياللار ئۇيۇشمىسى قورۇلتىيىدىن قايتىپ كەلگەندىن كېيىن مىسىردا تۇنجى ھىجابلىرىنى چىقىرىۋەتكەن ئاياللاردۇر.

◈ دەرىييە شەفىيق: لۇتفىي سەييىدنىڭ شاگىرتلىرىنىڭ بىرى. ئۇ دوكتورلۇق ئوقۇش ئۈچۈن يالغۇز فرانسىيەگە. ئارقىدىن ئەنگىلىيەگە سەپەر قىلغان. غەرب ئاخبارات ۋاستىلىرى ئۇنى ئىسلامنىڭ ھىجاب، تالاق ۋە كۆپ خوتۇنلۇقتا ئوخشىغان زۇلۇم ۋە ئەنئەنىلىرىدىن ئازاد بولۇشقا چاقىرىدىغان ئايال، دەپ سۈرەتلەرگە تارتقان.

- 1949 - يىلى مىسىرغا قايتىپ كېلىپ، ئەنگىلىيە ۋە ئامېرىكا ئەلچىخانىلىرىنىڭ ياردىمى بىلەن «نىل قىزى» پارتىيىسىنى قۇرغان.. بۇ ئەھۋال بۇ خىل ياردەملەر تۈپەيلى پارتىيىنىڭ ئەزالىقىدىن ئىستىپا بېرىپ چىققان بىر ئايال ئارقىلىق ئىسپاتلانغان. دەرىييە شەفىيق نامايىشلارنى ئۇيۇشتۇرغان. ئۇ ئۇيۇشتۇرغان ئەڭ مەشھۇر نامايىش 1951 - يىلى 19 - فېۋرالدىكى نامايىش ۋە 1954 - يىلى 12 - مارتتا ئابدۇنناسىر ھەمكارلىشىپ ئۆتكۈزگەن نامايىشتۇر. مۇخبىرلار نازارىتىدىكى ئاياللار بۇ نامايىشتا ئوتتۇرىغا قويغان تەلەپلىرىگە قوشۇلمىغان تەقدىردە ئۆلگەنگە قەدەر ئاچلىق ئېلان قىلىدىغانلىقىنى ئوتتۇرىغا قويغان. ئۇلارنىڭ تەلەپلىرى قوبۇل قىلىنىپ دەرىييە شەفىيق سايلامغا قاتناشقان ئەمما نەتىجىگە ئېرىشەلمەيلا ئوينايدىغان رولى ئاخىرلاشقان. ئۇنىڭ سۆزى بويىچە ئېيتقاندا

www.munber.org

ئۇ خەلقئارادىكى ئاياللار بىلەن مۇناسىۋەتلىك قورۇلتايلارغا ئاياللار ھوقۇقىنى تەلەپ قىلىش ئۈچۈن قاتناشقان.

◈ سەھىر ئەلقەلماۋي: مىسىردىكى ئامېرىكا ئۇنىۋېرسىتېتىدا تەربىيە كۆرگەن، ئامېرىكا ئۇنىۋېرسىتېتىنى پۈتتۈرگەن. ئامېرىكا بىلەن ياۋروپا ئارىسىدىكى ئۇنىۋېرسىتېتلاردا ئايلىنىپ يۈرگەن ۋە ئاخىرىدا مىسىر ئۇنىۋېرسىتېتىدا ئوقۇتقۇچىلىق قىلىش ئۈچۈن قايتىپ كەلگەن.

◈ ئەمىنە سەئىيد: مىسىرنى غەربلەشتۈرۈشكە چاقىرغان مىسىرلىق ئەدىب تاھا ھۈسەيىننىڭ ئوقۇغۇچىسى.. «ھەۋا» ژۇرنىلىنىڭ رەئىسى بولغان. ئاياللارنىڭ ھىجابىغا ھۇجۇم قىلىشقا جۈرئەت قىلغان. ئۇنىڭ ئابدۇنناسىر دەۋرىدە سۆزلىگەن: «قولىمىزدا ئەھدىنامە بار كىشىلەر قانداق بولۇپ قاراڭغۇلۇق دەۋرىدە توغۇلغان تۈۋەت فىقھىي ئالىمغا بويسۇنىدىكەنمىز؟» دېگەنگە ئوخشاش سۆزلىرىمۇ بار. ئۇ ئەھدىنامە دېگەن سۆزىدە ئابدۇنناسىرنىڭ كوممۇنىزمغا چاقىرىدىغان ئەھدىنامىسىنى كۆزدە تۇتىدۇ. ئۇ «ھەۋا» ژۇرنىلىنى ئىسلامىي ئەدەب ـ ئەخلاقلارغا ھۇجۇم قىلىشقا قاراتقان. ئۇ ھازىرمۇ شۇ رولنى ئويناۋاتىدۇ...

◈ ھازىرقى مىسىر ئاياللار ئۇيۇشمىسىنىڭ رەئىسى د.نەۋۋال سەئداۋىي.

پىكىر ۋە ئېتىقادلار:

ئاياللارنى ئازاد قىلىش ھەرىكىتى تەرەپدارلىرىنىڭ پىكىر ۋە ئەقىدىلىرىنى تۆۋەندىكىچە يىغىنچاقلايمىز:

◈ ئاياللارنى بارلىق ئەدەب ـ ئەخلاق ۋە ئىسلامىي شەرىئەتلەردىن تۆۋەندىكى نوقتىلار بويىچە ئازاد قىلىش:

ـ ئېچىلىشقا چاقىرىش، ئىسلامىي ھىجابنى ئەمەلدىن قالدۇرۇش.

ـ ئەر ـ ئاياللارنىڭ مەكتەپلەر، ئۇنىۋېرسىتېتلار، ھۆكۈمەت ئورگانلىرى، بازارلار قاتارلىق بارلىق ساھەلەردە ئارىلىشىپ ئۆتۈشكە چاقىرىش.

ـ تالاقنى چۈشەش، بىر ئايال بىلەن بولدى قىلىشقا چاقىرىش.

ـ مىراستا ئەرلەر بىلەن ئاياللارنىڭ باراۋەر بولۇشى.

◈ بولۇپمۇ ئىجتىمائىي ھايات ساھەسىگە دىننى ئارىلاشتۇرمايدىغان غەرب سېكولارىزمىغا ياكى دىنسىزلىققا چاقىرىش.

◈ ئىجتىمائىي، سىياسىي ھوقۇقلارنى تەلەپ قىلىش.

◈ ئاياللارنىڭ ئىش، جىنسىي ئەركىنلىك، مەدەنىي ۋە تەنتەربىيە پائالىيەتلىرىگە ئوخشىغان ئاياللارنىڭ ئىجتىمائىي ھاياتى بىلەن مۇناسىۋەتلىك بارلىق ئىشلاردا ياۋرۇپانى، ئومۇمەن غەربنى ئۈلگە قىلىش.

www.munber.org

پىكىر ۋە ئەقىدىلەرنىڭ يىلتىزلىرى:

ئاياللار ئازادلىق ھەرىكىتى خۇسۇسەن ئەرەب ئەللىرىدە، ئومۇمەن خەلقئارادا ئاياللار بىرلىكلىرى شەكلى بويىچە تەرەققىي قىلغاندىن كېيىن، دىنسىزلىق ياكى غەرب سېكولارىزمى ئاياللارنى ئازاد قىلىش ھەرىكىتىنىڭ پىكىر ۋە ئەقىدىسىنىڭ ئاساسىغا ئايلاندى. بۇ ئەھۋال بولۇپمۇ ئەرەب، ئىسلام ئەللىرىدىكى مۇسۇلمان ئاياللارغا قارىتىلغان بولۇپ، بىرىنچى ئاياللارنى دىنىدىن چىقىرىش، ئارقىدىن ئۇلارنى ئىجتىمائىي، ئەخلاقىي جەھەتتىن چىرىتىشنى، ئۇلارنىڭ چىرىششى ئارقىلىق ئىسلام جەمئىيىتىنى ۋەيران قىلىش، نەتىجىدە غەرب ئەھلى سەلىپلىرى ۋە بارلىق ئىسلام دۈشمەنلىرىگە قارشى تۇرۇپ كەلگەن ئىسلامىي ئىززەت ـ ھۆرمەتكە خاتىمە بېرىلىدۇ. بۇ شەكىلدە ئۇنى (ئەرەب، ئىسلام ئەللىرىنى) كونترول قىلىشمۇ قولايلىشىدۇ.

ئاياللار ئازادلىق ھەرىكىتىنىڭ يىلتىزىنىڭ غەرب سېكولارىزمىغا چېتىشلىقلىقىغا ئائىت پاكىتلارنىڭ بىر قىسمى تۆۋەندىكىچە:

ـ **1894** ـ يىلى فرانسىيە يازغۇچىسى ئەلكونت داركورنىڭ بىر پارچە كىتابى نەشىر قىلىنغان بولۇپ، ئۇنىڭدا مىسىر ئاياللىرىنى ئەيىبلىگەن، ئىسلامىي ھىجابقا، شۇنىڭدەك سۈكۈت ئىچىدىكى زىيالىيلارغا ھۇجۇم قىلغان.

ـ **1899** ـ يىلى قاسىم ئەمىين داركۇرنىڭ قاراشلىرىنى كۆچلەندۈرگەن ئاساستا «ئاياللار ئازادلىقى» ناملىق كىتابىنى يازغان.

ـ يەنە شۇ يىلى مىسىردىكى مىللىي پارتىيىسىنىڭ رەھبىرى مۇستەفا كامىل «ئاياللار ئازادلىقى» ناملىق كىتابىنى تەنقىدلىگەن ۋە ئۇنىڭدىكى ئىدىيىلەرنى ئىنگلىز مۇستەملىكىسى بىلەن باغلاپ تۇرۇپ ئىزاھلىغان.

ـ مىسىرلىق مەشھۇر ئىقتىسادچى مۇھەممەد تالئەت ھەرب قاسىم ئەمىيگە رەددىيە بەرگەن ئاساستا «ئاياللار تەربىيىسى ۋە ھىجاب» ناملىق كىتابىنى يازغان. ئۇ مۇنداق دېگەن: «ھىجابنى ئەمەلدىن قالدۇرۇش، ئەر ـ ئاياللارنىڭ ئارىلىششىدىن ئىبارەت بۇ ئىككى مەسىلە ياۋرۇپا ئۈمىد قىلىۋاتقان مەسىلىلەردۇر.»

ـ ئىنگلىزلار (مىسىرنى مۇستەملىكە قىلىۋاتقان چاغلىرىدا) «ئاياللار ئازادلىقى» ناملىق كىتابىنى ئىنگلىزچىغا تەرجىمە قىلدۇرۇپ، ھىندىستان ۋە باشقا مۇستەملىكە ئاستىدىكى ئىسلام ئەللىرىگە تارقاتقان.

ـ خەلقئارا ئاياللار ئۇيۇشمىسىنىڭ رەئىسى دوكتورە رەيد ئاياللار ھەرىكىتىنىڭ تەرەققىياتى ھەققىدە دەرس بېرىش ئۈچۈن شەخسەن ئۆزى مىسىرغا كەلگەن.

www.munber.org

- ئەرەب ئاياللىرىنىڭ ئازادلىق ھەرىكىتى ۋە شەرقتىكى ئاياللار ئۇيۇشمىسىنىڭ پائالىيەتلىرىدىن غەرب دائىرىلىرى سۆيۈنىشى. بۇ ئەھۋال ئامېرىكا قوشما شتاتلىرى پىرېزىدېنتى روزۋېلتنىڭ خانىمىنىڭ 1944 - يىلى چاقىرىلغان ئەرەب ئاياللىرى قورۇلتىيىغا يوللىغان تىلگىراممىسىدا ئۆز ئىپادىسىنى تاپىدۇ.

- «نىل قىزى» پارتىيىسىنىڭ ئەنگىلىيە ۋە ئامېرىكا ئەلچىخانىلىرى بىلەن مۇناسىۋىتى ۋە ئۇلاردىن ماددىي ياردەم ئالغانلىقىغا ئائىت مەسىلىلەر بىلەن دەرىيىيە شەفىق ھەققىدىكى بايانىمىزدا تونۇشۇپ ئۆتتۇق. يەنە تۆۋەندىكىلەرنى ئىلاۋە قىلىش ئارتۇقچە بولماسلىقى مۇمكىن:

- «نىل قىزى» پارتىيىسىنىڭ رەئىسى دەرىيىيە شەفىقنى ئەنگىلىيە گېزىتلىرىنىڭ قىزغىن ئالقىشلىشى ۋە ئۇنى مىسىر ئاياللىرىنى ئىسلامنىڭ بېسىم ۋە ئەنئەنىلىرىدىن ئازاد بولۇشقا چاقىرغان بۈيۈك داھىي سۈپىتىدە تەسۋىرلىشى.

- ئەنگىلىيە سان جېيمس جەمئىيىتىنىڭ «نىل قىزى» پارتىيىسىنىڭ رەئىسىگە ئاياللار ھوقۇقىنى تەلەپ قىلىش يولىدىكى نامايىشلىرى ئارقىلىق يېڭى يۈزلىنىشكە كىرگەنلىكىنى تەبرىكلەپ يوللىغان تىلگىراممىسى.

- دەرىيىيە شەفىقنىڭ 1951 - يىلى ئاتىنادا چاقىرىلغان خەلقئارالىق ئاياللار قورۇلتىيىغا قاتنىشىشى. بۇ قورۇلتاينىڭ دەرىيىيە مۇۋاپىق كۆرگەن قارارلىرىدىن ئۇنىڭ دۆلىتىگە قارىغاندا مۇستەملىكە كۈچلىرىگە كۆپرەك خىزمەت قىلىدىغانلىقى ئوتتۇرىغا چىققان.

- ھىندىستانلىق كامىلايفىنىڭ خەلقئارا ئاياللار ئۇيۇشمىسىنىڭ غەرب دۆلەتلىرى ۋە مۇستەملىكە كۈچلىرىنىڭ كونتروللۇقىدا ئىكەنلىكىنى ئېلان قىلىشى ۋە ئۇنىڭدىن چېكىنىپ چىقىشى.

- مىسىر ئاياللار ئۇيۇشمىسىنىڭ رەئىسى دوكتورە نەۋۋال سەئداۋىينىڭ 1978 - يىلى چاقىرىلغان قورۇلتاي جەريانىدا ئاياللار ئۇيۇشمىسى قورۇلتىيىنىڭ چاقىرىلىشى ئۈچۈن كېرەكلىك مالىيەنى غەرب دۆلەتلىرىنىڭ ھازىرلاپ بەرگەنلىكىنى، ئەرەب ئەللىرىنىڭ بولسا ھېچقانداق تۆھپە قوشمىغانلىقىنى ئېلان قىلىشى.

يۇقىرىدا ئوتتۇرىغا قويۇلغان مەسىلىلەر ئاياللار ئازادلىق ھەرىكىتىنىڭ غەربتىكى مۇستەملىكىچى كۈچلەر بىلەن چېتىشلىق ئىكەنلىكىنىڭ شەكسىزلىكىنى كۆرسىتىدىغان بىر قىسىم پاكىتلاردىن ئىبارەت.

<u>يۇقىرىقىلاردىن شۇ نەرسە ئايدىڭلىشىدۇكى</u>: ئاياللار ئازادلىق ھەرىكىتى سېكۇلارىزمنى ياقلايدىغان ھەرىكەت بولۇپ، مىسىردا مەيدانغا كەلگەن، ئۇ يەردىن ئەرەب - ئىسلام ئەللىرىگە تارقالغان. بۇ ھەرىكەت ئاياللارنى ئىسلامىي ئەدەب - ئەخلاق، بولۇپمۇ ھىجابنى ئېلىپ تاشلاش، تالاقنىڭ شەرتلىك ھالەتكە كەلتۈرۈش، كۆپ خوتۇنلۇق تۈزۈمگە قارشى تۇرۇش،

www.munber.org

مىراستا ئەر ـ ئاياللار باراۋەر بولۇش، بارلىق ئىشلاردا غەرب ئاياللىرىنى دوراشقا چاقىرىشقا ئوخشىغان شەرئىي ھۆكۈملەر بىلەن بولغان ئالاقىسىنى كېسىپ تاشلاشنى مەقسەت قىلىدۇ. مەرقەس فەھمى ئەلمەھامىنىڭ «شەرقتىكى ئاياللار» ناملىق كىتابى، قاسىم ئەمىنىنىڭ «ئاياللار ئازادلىقى» ۋە «يېڭى ئاياللار» ناملىق كىتابلىرى ئىچۇېتىشكە (يالىڭاچلىنىشقا)، دىنغا قارشى چىقىشقا چاقىرىدىغان ئەڭ مۇھىم كىتابلار، ھېسابلىنىدۇ. بۇ ھەرىكەتنىڭ غايىسى ئاياللار ۋە جەمئىيەت ھەرىكىتىنىڭ ئاساسىنى سېكولارىزم ۋە دىنسىزلىق بويىچە يۇرۇشتۇرىدىغان قىلىشنى ياقلايدۇ.

ئەتراپلىق مەلۇمات ئۆچۈن پايدىلىنىش مەنبەلىرى:

- د.مۇھەممەد فەھمى ئابدۇلۋاھھاب: الحركات النسائية في الشرق وصلتها بالاستئمار.
- د.مۇھەممەد مۇھەممەد ھۈسەين: الاتجاهات الوطنية.
- ئاببا س مەھمۇد ئەلئەققاد: سعد زغلول.
- د.مۇھەممەد ئەممارە: قاسم أمين، الأعمال الكاملة.
- سافىناز كازىم: في مسألة السفور والحجاب.
- ۋىداد سەكاكىينى: نساء شهيرات من الشرق والغرب.
- ئەھمەد مۇھەممەد جامال: مكانك تحمدي.
- "منار الإسلام" ژۇرنىلى، 1399ھ، رامىزان، "ئاياللار ئازادلىق ھەرىكىتى" ناملىق ماقالە.
- مۇھەممەد قۇتۇب: قضية تحرير المرأة، ۋەتەن نەشرىياتى، 1410ھ.
- مۇھەممەد قۇتۇب: واقعنا المعاصر، شۇرۇق نەشرىياتى.
- مۇھەممەد قۇتۇب: مذاهب فكرية معاصرة، شۇرۇق نەشرىياتى.
- د.مۇھەممەد ئەھمەد ئىبنى ئىسمائىل ئەلمەقدەم: عودة الحجاب، تايىبە نەشرىياتى.
- د.ئەسسەييىد ئەھمەد فەرەج: المؤامرة على المرأة المسلمة، ۋاپا نەشرىياتى، 1985م.

www.munber.org